

Національна Стратегія для впровадження СЕО та реалізації вимог СЕО Протоколу ЄЕК ООН:

Україна

Травень 2006 (Офіційна версія 1)

Зміст

Зміст	2
Перелік умовних скорочень	3
Преамбула	4
I. Обґрунтування	5
II. Оцінка потреб країни	6
II.1. Планування	6
II.2. Екологічна оцінка	6
II.3. Ключові передумови для впровадження СЕО Протоколу	10
II.4. Інституційний контекст та людські ресурси	11
III. Середньострокова стратегія	12
IV. Короткострокові пріоритети	12
VI. Передумови імплементації	13
Додаток 1: Рамкові проекти	15
Проект 1: Розвиток законодавчих та регулятивних основ для імплементації СЕО в Україні	15
ПРОЕКТ 2: Демонстраційний проект СЕО	17
Проект 3: Розвиток мережі партнерських організацій СЕО	19
Проект 4: Впровадження СЕО В Українську систему вищої освіти	21
Доповнення I: Провідні автори стратегії	23
Доповнення II: Список учасників національного семінару „Стратегічна Екологічна Оцінка-просування та розвиток потенціалу”. Київ, 13 березня 2006	24
Доповнення III: Список законодавчих актів, які регулюють процедуру Екологічної оцінки в Україні	27
Доповнення IV: Огляд потреб для розвитку потенціалу для імплементації СЕО протоколу ..	28
Доповнення V: Резолюція національного семінару „Стратегічна Екологічна Оцінка – просування та розвиток потенціалу в Україні”	30
Доповнення VI: Критерії для ідентифікації та відбору об’єктів для пілотного/демонстраційного проекту СЕО	31

Перелік умовних скорочень

ЄЕК ООН	Європейська Економічна Комісія ООН
ЕЕ	Екологічна експертиза
Еспо Конвенція	Конвенція з оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті
МНС	Міністерства з Надзвичайних Ситуацій та у Справах Захисту Населення від Наслідків Чорнобильської Катастрофи України
НУО	Неурядові організації
ОВНС	Оцінка впливу на навколишнє середовище
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
РВПС	Рада з вивчення продуктивних сил (РВПС), Національної Академії Наук України
СЕО	Стратегічна екологічна оцінка
СЕО Протокол	Протокол ЄЕК ООН з стратегічної екологічної оцінки до Конвенції з оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті
Стратегія	Національна Стратегія для Впровадження СЕО та Реалізації вимог СЕО Протоколу ЄЕК ООН

Преамбула

Стратегія була підготовлена національними консультантами¹ за фінансової та експертної підтримки Економічної Комісії для Європейського Секретаріату ООН до Еспо Конвенції², Регіональним Центром ПРООН для Європи та СНД, Регіональним Екологічним Центром для країн Центральної та Східної Європи (виконавча агенція) та схвалена Міністерством Охорони Навколишнього Середовища України.

Стратегія була розроблена за професійної підтримки національної команди з розвитку потенціалу СЕО та в близькому співробітництві з основними зацікавленими особами, перш за все вищезгадане Міністерство Охорони Навколишнього Середовища України, представниками Міністерства Охорони Здоров'я України та Міністерства з Надзвичайних Ситуацій та у Справах Захисту Населення від Наслідків Чорнобильської Катастрофи України (далі – МНС). Стратегія була презентована та обговорена на національному семінарі „Стратегічна Екологічна Оцінка - Просування та Розвиток Потенціалу”(Київ, Березень 13, 2006), де представники секторальних міністерств, планувальники, практики з екологічної оцінки, дослідники та представники екологічних НУО зробили свій вклад в розробку стратегії, особливо відносно до короткострокових пріоритетів та засобів реалізації. Контактна інформація національних консультантів - розробників стратегії, список учасників національного семінару та резолюція семінару міститься у Доповненнях *I, II, V*.

Ця стратегія повинна розглядатися в якості документу, який може змінюватися та бути доповненим з часом як практичне втілення Протоколу з Стратегічної Екологічної Оцінки до Конвенції з Оцінки Впливу на Навколишнє Середовище в Транскордонному Контексті (далі – СЕО Протокол) в Україні.

В цілому алгоритм розробки стратегії може бути зведений до наступних кроків:

1. Національні контактні особи з СЕО Протоколу уповноважені провести внутрішні консультації та розробити документ, який має бути готовий до розповсюдження на міжнародному рівні.
2. Текст документу буде розміщений на сайті Економічної Комісії для Європейського Секретаріату ООН.
3. Стратегія буде офіційно презентована офіційним представником на зустрічі сторін СЕО Протоколу в 2007.

---

¹ Контактну інформацію див. в Доповненні I

² Конвенція ЄК ООН з оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті

I. Обґрунтування

В травні 2003 року Україною було продемонстровано прагнення національної політичної еліти до цілей сталого розвитку підписанням СЕО Протоколу. Незважаючи на складну соціально-економічну та політичну ситуацію в країні, були зроблені певні спроби для того, щоб привести національну систему оцінки впливу на навколишнє середовище у відповідність до найкращих міжнародних практик. А саме, Національна Стратегія для Впровадження Стратегічної Екологічної Оцінки та Реалізації Вимог СЕО Протоколу була розроблена згідно з робочим планом Третьої Зустрічі Сторін Еспо Конвенції з Оцінки Впливу на Навколишнє Середовище в Транскордонному Контексті (далі – Стратегія). В Стратегії продемонстровані потреби для майбутньої реалізації СЕО Протоколу. Стратегія буде офіційно представлена на наступній зустрічі Сторін - підписантів СЕО Протоколу і може бути використана для координації будь-якої діяльності донорських фінансових програм в галузі СЕО в Україні.

Стратегія відштовхується від певних факторів, що посилюють розвиток потенціалу СЕО та процес впровадження СЕО Протоколу в Україні:

- Амбіції країни приєднатись до Європейського Співтовариства;
- Прогресивне національне екологічне законодавство та міжнародні зобов'язання;
- Високий рівень знань та навичок серед практиків;
- Давні традиції діяльності в галузі екологічної оцінки.

Стратегія повинна також враховувати деякі негативні тенденції, що стримують розвиток практики СЕО, а саме:

- Обмеження, які притаманні для перехідної економіки;
- Відносно слабка координація між основними потенційними учасниками процесу СЕО в країні;
- Нестача синергізму між природоохоронною діяльністю в Україні, яка фінансується різними міжнародними донорськими агенціями

Розробка цієї стратегії була основана на детальній оцінці потреб країни в розвитку потенціалу стратегічної екологічної оцінки. Цей документ був розроблений національними експертами в рамках проекту „Просування та розвиток потенціалу СЕО”, який був спільно реалізований ПРООН, РЕЦ та ЄЕК ООН³.

---

³ Фінансова підтримка надана ПРООН

II. Оцінка потреб країни

II.1. Планування

Українська система державного прогнозу економічного та соціального розвитку є ключовою структурою, в рамках якої є підстави для повномасштабного розвитку СЕО. СЕО може та повинна бути суттєвим інструментом державної політики економічного та соціального розвитку, відповідних прогнозів та програм.

Законодавча база, стратегічні і тактичні завдання системи прогнозів та індикативного планування соціально-економічного розвитку країни визначається та регулюється Конституцією України, актами законодавчої та виконавчої влади, щорічними зверненнями Президента України до Верховної Ради України. Довгострокові прогнози економічного розвитку виконуються дослідницькими інститутами за участю та підтримки органів виконавчої влади та представляються до Кабінету Міністрів України на узгодження та ухвалення.

Загальні тенденції відносно до процесу планування та прогнозу в Україні мають наступні риси:

- Процес планування як це розуміють в країнах з розвинутою ринковою економікою не існує в Україні. В Україні має місце щорічне програмування державної та урядової політики в галузі соціально-економічного розвитку. Цей програмний документ приймається разом з державним бюджетом та документами, які мають відношення до державного бюджету.
- Програми соціально-економічного розвитку охоплюють компоненти природоохоронного стратегічного планування та прогнозу, де в принципі, повинен реалізовуватись процес СЕО.
- Рамочні законодавчі, регуляторні та організаційні заходи для впровадження системи СЕО в загальну структуру процесу національного програмування та прогнозу економічного розвитку містяться в Законі України „Про державний прогноз та розробку програм економічного та соціального розвитку України” (2000), „Про державні цільові програми” (2004).
- Підготовка генерального плану територій може бути цінним механізмом для впровадження СЕО, що регулюється Законом України „Про Підготовку Генерального Плану Території України (2002), „Про планування та цивільні інженерні конструкції на території” (2002).

II.2. Екологічна оцінка

Таблиця 1, яка представлена нижче, дає огляд процедури екологічної оцінки в Україні.

Оцінка впливу на навколишнє середовище в Україні – це визначення масштабів і рівнів впливів проектної діяльності на навколишнє середовище, розробка заходів щодо запобігання або зменшення цих впливів, оцінка прийнятності проектних рішень з екологічної точки зору. На практиці, ОВНС в Україні відіграє роль процедури контролю забруднення й у першу чергу покликана перевірити і забезпечити виконання і дотримання природоохоронних і екологічних стандартів, норм і правил у результаті проектної діяльності. ОВНС є невід'ємною частиною проектної документації будь-якої господарської діяльності. Таким чином, ОВНС в Україні – це не інструмент процесу прийняття господарських рішень, а

обов'язковий процес підготовки однієї, хоча й істотної частини передпроектної або проектної документації. ОВНС проводиться згідно строго установлених вимог і жорстко включена в процес проектування, що починається реально тоді, коли рішення про розгортання визначеної господарської діяльності уже фактично прийнято. Таким чином, ОВОС не передуює ухваленню рішення, не є його складовою, а здійснюється здебільшого постфактум. При цьому потенціал ОВОС значно утрачає свою економічну значимість, зберігаючи одночасно свою екологічну сутність. Отже, ОВОС в Україні не має відносини до процедури стратегічної оцінки як вона розуміється в Протоколі.

Екологічна експертиза (ЕЕ) в Україні – це вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань і об'єднань громадян, що базується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі й оцінці передпроектних, проектних і інших матеріалів або об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої або виконуваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціонального використання і поновлення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. На практиці екологічна експертиза досить часто зводиться до перевірки якості виконання розділу ОВНС. Однак, необхідно відзначити досить важливий факт: відповідно до закону України про екологічну експертизу, об'єктами екологічної експертизи повинні бути проекти законодавчих і інших нормативно-правових актів, передпроектні, проектні матеріали, документація по впровадженню нової техніки, технологій, матеріалів, речовин, продукції, реалізація яких може привести до порушення екологічних нормативів, негативному впливу на стан навколишнього середовища. В Законі окремо не вказано на оцінку планів, програм або політики (але окремі з них підпадають під категорію „нормативно-правові акти”).

Відповідальність за національну практику екологічної оцінки (Державна Екологічна Експертиза та Оцінка Впливу на Навколишнє середовище) полягає на відповідні органи Міністерства Охорони Навколишнього Середовища України:

- Управління Державної Екологічної Експертизи;
- Еколого-експертні підрозділи Державного комітету з охорони навколишнього природного середовища і природних ресурсів Автономної Республіки Крим⁴;
- Державні управління охорони навколишнього середовища в регіонах, містах Київ та Севастополь.
- Державні інспекції для охорони Чорного та Азовського морів Міністерства Охорони Навколишнього Природного Середовища.

---

⁴ Автономна республіка Крим має свій парламент і відповідні адміністративні структури

Таблиця 1. Огляд процедури екологічної оцінки в Україні*

Стадії розробки та планування	Стадії в проведенні екологічної оцінки	Консультації з природоохоронними органами влади і органами охорони здоров'я		Доступ до інформації та участь громадськості	
		Вимагаються законодавством	Застосовуються на практиці	Вимагаються законодавством	Застосовуються на практиці
Передінвестиційні дослідження	<i>Попередня оцінка впливу об'єкта на навколишнє середовище</i>	ні	ні	Ні	ні
	<i>Складання заяви про наміри</i>	ні	Ні	Так	так
	<i>Складання завдання на розробку матеріалів ОВНС в складі завдання на розробку техніко-економічного обґрунтування (ТЕО)</i>	ні	ні	Ні	ні
	<i>Розробка матеріалів ОВНС в складі ТЕО. Складання заяви про екологічні наслідки діяльності</i>	Не достатньо чітко вказано	Так	Так	так
	<i>Екологічна експертиза матеріалів ОВНС. Передача Заяви про екологічні наслідки діяльності</i>	Так	Так	Так	так
Проектування	<i>Уточнення завдання на розробку матеріалів ОВНС у складі завдання на розробку проекту у разі зміни рішень, які Були прийняті в ТЕО, або містобудівничої ситуації</i>	Ні	Ні	Ні	ні
	<i>Уточнення ОВНС у зв'язку зі зміненим завданням.</i>	Ні	Ні	Ні	ні
	<i>Екологічна експертиза уточнених матеріалів ОВНС</i>	Ні	Ні	ні	ні

Стадії розробки та планування	Стадії в проведенні екологічної оцінки	Консультації з природоохоронними органами влади і органами охорони здоров'я		Доступ до інформації та участь громадськості	
		Вимагаються законодавством	Застосовуються на практиці	Вимагаються законодавством	Застосовуються на практиці
Будівництво	<i>Уточнення матеріалів ОВНС при змінах технології виробництва та виконанні будівничо-монтажних робіт, які погіршують стан навколишнього середовища.</i>	Ні	Ні	Ні	ні
	<i>Реалізація заходів, які передбачені матеріалами ОВНС</i>	Ні	Ні	Ні-	ні
Експлуатація	<i>Оцінка ефективності природоохоронних та захисних заходів, передбачених в матеріалах ОВНС. Уточнення, при необхідності, матеріалів ОВНС</i>	Еі	Ні	Ні	ні

*Перелік законодавчих актів, які регулюють процедуру екологічної оцінки в Україні див. у Доповненні III.

II.3. Ключові передумови для впровадження СЕО Протоколу

Законодавча і певна методологічна основа для впровадження процедури СЕО існує в Україні, але практика екологічної експертизи законодавчих та регуляторних актів досить обмежена. Це багато в чому пов'язано з тим, що в українській системі екологічної експертизи відсутній диференційований підхід до об'єктів різної складності і різних масштабів впливу на навколишнє середовище. Список об'єктів екологічної експертизи досить значний і містить різні об'єкти – від проектів планів, програм і законопроектів до проектів будь-якої господарської діяльності. Такий підхід створює серйозні проблеми. Досить складним є створення єдиної методологічної і процедурної бази, що забезпечила б ефективну і результативну експертизу планів, програм, законопроектів (стратегічну оцінку), з одного боку, і проектів господарської діяльності різного ступеня складності (оцінку впливу на проектному рівні), з іншого. У той же час, в Україні накопичений певний позитивний досвід проведення громадських екологічних експертиз проектів законодавчих документів і програм. Незважаючи на недостатню ефективність механізму імплементації результатів суспільних слухань у процесі прийняття рішень, ці прецеденти мають дуже велике методичне значення і свідчать про готовність українського суспільства до ефективного використання процедури стратегічної оцінки екологічних рішень. Враховуючи те, що СЕО згідно з визначенням це більш інструмент планування ніж механізм оцінки, для того щоб СЕО була включена в існуючу національну систему екологічної оцінки, необхідно проводити цільову діяльність з розвитку потенціалу СЕО в країні.

Потенціал ОВНС та екологічної експертизи досить значний. Аналіз потреб (2004) показав, що необхідно доповнити існуючу законодавчу базу, поліпшити механізми участі громадськості, врегулювати процес попередньої оцінки проектної документації та розвинути умови для практичної реалізації процедури аналізу альтернатив в оціночному процесі. Базуючись на висновках, викладених в дослідженнях, в Україні існує реальна можливість для впровадження СЕО.

Національна практика екологічної оцінки та процес планування та програмування забезпечує впровадження вимог Протоколу СЕО без радикальної реконструкції існуючої системи та механізмів управління якістю навколишнього середовища. Наступні опції були розглянуті для транспозиції Протоколу СЕО:

- Прийняття нового рамкового законодавчого акту (Закон). Новий Екологічний Кодекс знаходиться в процесі адаптації в Україні (перший варіант Кодексу був представлений до Верховної Ради України, номер та дата реєстрації 5170 від 20.02.2004), та, за думкою професіоналів екологічної оцінки, може забезпечити фундамент для прийняття до уваги вимог Протоколу СЕО на законодавчій основі.
- Поправки до існуючих законів (а саме, Закон „Про державну екологічну експертизу”, 1992; Закон „Про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку України”, 2000; Закон „Про планування та цивільні інженерні будови територій”, 2002; Закон „Про державні цільові програми”, 2004.
- Поправки до відповідних існуючих регуляторних документів (Інструкції, Накази, Постанови).

Розробка та адаптація нових законодавчих актів рівня державного закону це процедура, яка потребує значних затрат часу та ресурсів і дуже політично чуткою процедурою. Це положення розглядається як варіант, але альтернатива та додаткові заходи також повинні бути передбачені для того щоб забезпечити впровадження Протоколу СЕО в доступному для огляду майбутньому.

Поправки до існуючих законодавчих та регуляторних основ це більш реальна можливість. А саме вона може передбачати впровадження вимог СЕО в наступних законодавчих актах:

- Інструкція Кабінету Міністрів „Про порядок розробки цільових програм розвитку” (в процесі підготовки)
- Методологічне керівництво з розробки програм економічного та соціального розвитку (в процесі підготовки)

Для того щоб продовжити рух в цьому напрямку необхідно провести більш глибоке вивчення регуляторної структури, ідентифікувати регуляторні акти які визначають процес підготовки документів які є потенційними суб'єктами СЕО в національному контексті. Для того щоб забезпечити відповідність з відновленими регуляторними актами, Методологія та Інструкція з СЕО планів та програм повинна бути розроблена та адаптована міжсекторальним Наказом.

II.4. Інституційний контекст та людські ресурси

Ведуча роль в імплементації Протоколу СЕО належить Міністерству Охорони Навколишнього Природного Середовища, управлінню з питань сталого розвитку Міністерства Економіки, управлінню з питань прогнозів Міністерства з Надзвичайних Ситуацій, Міністерству Охорони Здоров'я, екологічним службам Ради Національної Безпеки та Захисту. Ці структури повинні з самих первинних етапів приймати участь в процесі СЕО. Місцеві владні структури, фахівці з планування, інвестори, розробники та громадськість повинні відігравати значну роль в імплементації процесу СЕО, що передбачено Орхуською Конвенцією та національним законодавством.

Наступні природоохоронні органи влади будуть основними зацікавленими сторонами при проведенні консультацій в рамках процесу СЕО:

- Департамент державної екологічної експертизи та його обласні підрозділи;
- Департаменти державної екологічної експертизи в містах Київ, Севастополь та Автономній республіці Крим;
- Державна інспекція охорони Чорного та Азовського морів.

Крім того, процес планування та програмування в Україні теоретично дозволяю іншим відповідним органам влади відігравати ведучу роль в ініціюванні, організації та реалізації процесу СЕО в залежності від типу документації, яка є об'єктом СЕО. Наприклад, місцева адміністрація (муніципалітет) може ініціювати СЕО для програми соціально-економічного розвитку міста/регіону; МНС може бути ініціатором діяльності з СЕО для регіональної або національної програми. Визначення ролей та відповідальності за реалізацію СЕО процесу повинні бути частиною розвитку національної системи СЕО.

Більш детальний огляд системного, інституційного та людського потенціалу для впровадження СЕО Протоколу в контексті системи розглянутий в Доповненні IV цієї стратегії. Очевидно, що певна увага повинна бути звернена до питання впровадження елементів практики СЕО до існуючої національної системи екологічної оцінки, процесів планування та прогнозування в рамках діючої законодавчо-нормативної бази. Це може бути досягнуто завдяки розповсюдженню інформації, розвитку та просування найкращої практики, освітницьку діяльність.

III. Середньострокова стратегія

Процес розвитку потенціалу повинен в ідеалі полягатись на існуючу в країні практику, знання, вміння та навички. Як показав попередній аналіз оцінки потреб, в Україні існують значні передумови для імплементації процесу СЕО. Для того щоб зробити ці передумови якісними рушійними силами для впровадження процесу СЕО, необхідно щоб системний, інституційний та людський потенціал був розвинутий в країні.

Цілі розвитку потенціалу СЕО повинні бути наступні: ***СЕО повинна стати інтегральною частиною національної системи планування/програмування, включаючи процес прийняття рішень.***

Середньострокова стратегія повинна бути реалізована через слідування певним рекомендаціям, які були розроблені в рамках внутрішніх консультацій:

- Покроковий підхід до імплементації СЕО повинен бути застосований
- Важливим елементом є розвиток партнерської мережі на національному та регіональному рівнях (СНГ та ЦСЄ)
- Регіональний підхід повинен бути використаний для розповсюдження найкращої практики СЕО
- Пілотний/демонстраційний СЕО проект є одним з найбільш ефективних видів діяльності з розвитку потенціалу СЕО. Критерії для ідентифікації та відбору можливих об'єктів для пілотного проекту СЕО були визначені (див. Доповнення VI)
- Рекомендується проводити низку взаємозв'язаних проектів, ніж запроваджувати разові ізольовані проекти/діяльність

IV. Короткострокові пріоритети

Діяльність з розвитку потенціалу СЕО може бути реалізована в формі комбінації різних проектів в залежності від наявності ресурсів та зацікавленості учасників/донорів.

Наприклад, наступні види діяльності можуть бути скомбіновані:

- Різноманітна освітня / навчальна діяльність, від одно- або двох-денного тренінгу для представників Міністерства з охорони навколишнього середовища і Міністерства з надзвичайних ситуацій в формі ролевих ігор до оновлення університетських навчальних планів, включаючи розробку навчально-методичних матеріалів, розвиток дистанційного навчання, курси підвищення кваліфікації
- Діяльність з розвитку партнерської мережі, яка починається з регіональної/національної конференції і далі йде серія регіональних семінарів, заснування консультаційних центрів та розвиток експертної мережі, включаючи розробку електронної сторінки, віртуальний партнерський центр і т.ін.
- Аналіз та поновлення законодавчо-нормативної бази, який починається з нового рамкового закону і далі йде до розробки між секторального керівництва/посібника та інструкцій з імплементації СЕО
- Демонстрація перспектив впровадження СЕО на прикладі національного плану/програми/політики

Необхідно підкреслити важливість того, що вся діяльність з розвитку потенціалу СЕО буди мати ефективність у разі реальної демонстрації на конкретних прикладах.

В цьому контексті, наступні пріоритетні проекти були запропоновані (детальний опис проектів див. в Додатку І:

- ПРОЕКТ 1: Розвиток законодавчих та регулятивних основ для імплементації СЕО в Україні;
- ПРОЕКТ 2: Демонстраційний проект СЕО;
- ПРОЕКТ 3: Розвиток мережі партнерських організацій СЕО;
- ПРОЕКТ 4: Впровадження СЕО в українську систему вищої освіти.

Ці проекти були обговорені з потенціальними виконавцями та представниками цільових груп, вони були підтримані національною командою СЕО експертів та оцінені як ті, що є досить практичними та потенційно ефективними.

VI. Передумови імплементації

Процес імплементації СЕО повинен та спроможний стати потужним засобом для розвитку координації та подальшого співробітництва між організаціями, які займаються плануванням, секторальними міністерствами, регіональними органами влади та природоохоронними органами влади усіх рівнів.

Міністерство охорони навколишнього середовища та природних ресурсів буде відігравати головну роль та відповідати за організацію та підтримку діалогу і співробітництва між усіма зацікавленими в СЕО процесі сторонами. Міністерство має необхідну владу та потенціал, і потребує формально уповноважити персонал на національному та регіонально рівнях, та забезпечити проведення цільових тренінгів для відповідальних за процес СЕО представників влади. Міністерство відзначило свою зацікавленість в елементах розвитку системного, інституційного, та людського потенціалу, представлених в стратегії.

Міністерство з надзвичайних ситуацій України одна з найбільш зацікавлених в імплементації процесу СЕО агенцій, оскільки воно є відповідальним за стратегічне планування використання земельних ресурсів, потенційний ризик індустріального розвитку, розвиток інфраструктури (частково), і т. ін. міністерство може стати однією з провідних агенцій в процесі імплементації СЕО оскільки воно має досвід в мульти дисциплінарному навчанні, плануванні та комплексному програмуванні. Міністерство виразило свою зацікавленість, особливо, в участі в реалізації демонстраційного проекту, який спрямований на розвиток інституційного потенціалу в країні.

Рада з вивчення продуктивних сил (РВПС) Національної Академії Наук України, Київ є провідним дослідницьким інститутом, який є відповідальним за землекористування та планування розвитку. РВПС кожний рік розробляє комплексні територіальні схеми регіонального розвитку, в тісному співробітництві з регіональними та місцевими органами влади. РВПС готова приймати активну участь в реалізації стратегії СЕО та просуванні найкращої практики СЕО в країні.

Національна Академія Міського Господарства (НАМГ), Харків є провідним університетом, який готує фахівців в галузі муніципального планування, природоохоронного менеджменту,

архітектури, муніципального менеджменту. Академія була визнана Міністерством освіти і науки України піонерною установою в галузі природоохоронної освіти. НАМГ разом з Методологічною Комісією з природоохоронної освіти при Міністерстві освіти і науки України буде забезпечувати розвиток та імплементацію тренінгів з СЕО та впровадження освітніх елементів СЕО в університетський навчальний план в Україні, та в систему курсів підвищення кваліфікації.

Участь громадськості є ключовим елементом для успішного впровадження стратегії СЕО. Природоохоронні НУО повинні відігравати роль центрів залучення громадськості для її інформування та участі в процесі СЕО. Мережа незалежних природоохоронних НУО ЕкоПраво (офіси в Харкові, Львові та Києві) має значний досвід участі в демонстраційних проектах з екологічної оцінки проектів, процесі імплементації положень Орхуської Конвенції. Вони готові розповсюджувати найкращу практику, організовувати громадські слухання, та взагалі забезпечувати участь громадськості на всіх необхідних рівнях розвитку процесу СЕО в Україні.

Листи підтримки з боку вищезгаданих організацій можуть бути представлені за потреби.

Важлива роль в імплементації процесу СЕО в Україні може відіграватись міжнародними організаціями (наприклад, офіси ПРООН, донорські організації, агенції з розвитку). Ключовою проблемою в цьому контексті є проблема визначення тих проблемних зон, де міжнародна допомога буде найбільш необхідною та ефективною, і забезпечить синергізм між іншими національними та міжнародними засобами діяльності. Може бути рекомендовано проведення вивчення можливостей для ідентифікації типів міжнародної підтримки.

Додаток 1: Рамкові проекти

Проект 1: Розвиток законодавчих та регулятивних основ для імплементації СЕО в Україні

Назви та адреси для листування місцевих партнерів	
Місцеві офіси ПРООН, національне Міністерство охорони навколишнього середовища та природних ресурсів	
Термін виконання проекту	Кількість місяців: 15
Бачення Проекту	
Україна прямує шляхом перехідних процесів по напрямку до демократизації суспільства та становлення ринкової економіки. Обмеження, які притаманні перехідному періоду, потребують того, щоб значна увага приділялась проблемам планування, особливо коли мова йде про збереження довкілля, де рішення, які приймаються, нерідко безповоротні. Стратегічна Екологічна Оцінка є ключовим інструментом для інтеграції екологічних аспектів та цілей сталого розвитку в структури розвитку країн.	
Цей проект забезпечить законодавчу та регулятивну основу для імплементації процесу СЕО та завдяки цьому підтримує рухи України в напрямку сталого розвитку та прозорого і демократичного процесу прийняття рішень, не піддаючи ризику конкурентоспроможність економіки.	
Цілі Проекту	
Основною ціллю проекту є сприяння розвитку потенціалу системи в країні, шляхом приведення законодавчої та регулятивної основ у відповідність до вимог Протоколу СЕО. Цей проект спрямований на аналізі законодавчих та регулятивних структур, визначенні пробілів та запропонуванні шляхів для їх усунення.	
Попередній Бюджет Проекту	40,000 USD
Опис Проекту	
Ідея необхідності реалізації проекту походить з результатів та висновків проектів „Національний посібник з розвитку потенціалу СЕО як засіб для імплементації Протоколу по СЕО в Україні, „Странового огляду з оцінки потреб для імплементації Протоколу по СЕО”, діяльності по реалізації основних положень Орхуської конвенції, яка підтримується на міжнародному рівні та місцевих консультацій. Аналіз потреб, який проводився в рамках попереднього заходу ПРООН, чітко вказав на те, що розвиток законодавчої та регулятивної основ є вкрай необхідним для того щоб забезпечити успішну реалізацію СЕО. Проект спрямований на аналіз та оцінку існуючих законодавчих положень, визначення пробілів та недоліків, та накреслення і представлення певних змін/доповнень, які потребуються, до відповідних органів державної влади. Очікується, що основна увага буде приділятися регулятивним документам; також буде проведено вивчення можливостей для розвитку Забезпечення СЕО (Керівництво, Інструкція) та прийняття цього документа Кабінетом Міністрів України. Якщо ці можливості будуть виявлені, то пілотна версія цього документу буде презентована відповідальним організаціям. Проект буде виконуватись спільною групою міжнародних та національних експертів, з широким залученням громадськості, та буде мати елементи розвитку людського потенціалу (розповсюдження, можливо, тренінги).	
Стадії Проекту	
I фаза:	
➤ Аналіз законодавчої та регулятивної основ (3 місяці);	
➤ Вивчення можливостей для розвитку Забезпечення СЕО (6 місяців);	
II фаза:	

- Підготовка Забезпечення та інших змін/доповнень; розповсюдження та тренінг (6 місяців);
- Звіт про результати та надбання проекту

Результати Проекту

- Вивчення законодавчої та регулятивної основ
- Підготовка змін/доповнень до діючих законодавчих/регулятивних документів та забезпечення СЕО
- Тренінги з законодавчих та регулятивних забезпечень СЕО в Україні
- Розповсюдження матеріалів (звіти, брошури)

ПРОЕКТ 2: Демонстраційний проект СЕО

Назви та адреси для листування місцевих партнерів	
Місцеві офіси ПРООН, національне Міністерство охорони навколишнього середовища та природних ресурсів, національне Міністерство з надзвичайних ситуацій	
Термін виконання проекту	Кількість місяців: 12
Бачення Проекту	
<p>Стратегічна екологічна оцінка це процес інтеграції екологічних поглядів в розвиток планування та розробки політики. На теперішній час декілька країн з перехідною економікою, які підписали Протокол по СЕО, встановили формальне забезпечення для СЕО. Процес СЕО все ще знаходиться на ранньої стадії розвитку, але поширюється кількість процесів СЕО-типу та елементів СЕО, які застосовуються в хаотичній манері.</p> <p>Проект забезпечить розвиток інституційного потенціалу СЕО шляхом розвитку національної практики СЕО, яка буде основана на існуючих процесах екологічної оцінки, планування та програмування, та завдяки імплементації та адаптації специфічних механізмів та підходів СЕО.</p>	
Цілі Проекту	
<p>Основною метою проекту є укріплення та направлення у відповідне русло процесу СЕО в Україні, шляхом підтримки (методологічної, логістичної, інформаційної) та мотивації національних інституцій, відповідальних за безпосередню імплементацію СЕО. Проект спрямований на реалізацію демонстраційного проекту СЕО, застосовуючи національні та адаптовані міжнародні механізми СЕО.</p>	
Попередній Бюджет Проекту	50,000 USD
Опис Проекту	
<p>Демонстраційний проект СЕО з рамочної програми Міністерства з Надзвичайних Ситуацій України (МНС) „Державна програма з передбачення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру та мінімізації природних та техногенних ризиків” (підтримка Міністерства забезпечена).</p> <p>Ідея реалізації проекту походить з результатів та висновків проектів „Національний посібник з розвитку потенціалу СЕО як засіб для імплементації Протоколу по СЕО в Україні, „Странового огляду з оцінки потреб для імплементації Протоколу по СЕО”, та очікується повномасштабне використання успішного досвіду спільного демонстраційного проекту з екологічної оцінки, який був реалізований на Західній Україні під керівництвом UNDP-USAID. Проект буде направлений на розвиток та посилення методологічної та організаційної структури процесу СЕО в національному контексті, базуючись на існуючих вміннях та досвіді в країні. Результати проекту можуть служити як вивчення можливостей та детальний аналіз потреб для діяльності з розвитку інституційного та людського потенціалу. Проект буде реалізовуватись за участю відомих міжнародних експертів, які мають досвід роботи в країнах з перехідною економікою, та, по можливості, з залученням представників міжнародних агенцій з розвитку.</p>	
Стадії Проекту	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Розробка ТЗ демонстраційного проекту СЕО (1 місяць); ➤ Реалізація демонстраційного проекту СЕО (5 місяців); ➤ Аналітична стадія (підготовка демонстрації, тренінги і розповсюдження матеріалу, рекомендації, звітування) (2 місяця); ➤ Обробка результатів виконання демонстраційного проекту (4 місяця); ➤ Звітування. 	
Результати Проекту	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Рекомендації з укріплення національного процесу СЕО ➤ Тренінги з практики СЕО в Україні 	

- Розповсюдження матеріалів (звіти, брошури)
- Звіт з результатами виконання проекту та розробленими рекомендаціями

Проект 3: Розвиток мережі партнерських організацій СЕО

Назви та адреси для листування місцевих партнерів	
Місцеві офіси ПРООН, національне Міністерство охорони навколишнього середовища та природних ресурсів, національне Міністерство науки і освіти, Міністерство з надзвичайних ситуацій, секторальні міністерства, дослідницькі інститути, НУО	
Термін виконання проекту	Кількість місяців: 12
Бачення Проекту	
Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) це процес інтеграції природоохоронних питань/аспектів в процес планування та прийняття рішень. СЕО є визнаним на міжнародному рівні інструментом для гармонізації соціальних та природоохоронних потреб, тому імплементація СЕО в Україні має підтримати прагнення країни досягнути сталого розвитку без обмеження економічного росту. Діяльність з розвитку людського потенціалу в Україні повинна мати дуальний фокус: по-перше, з передачі найкращої мирової практики СЕО в Україну; по-друге, з застосування вже існуючих навичок, знань, можливостей та інфраструктури до нових завдань. Проект повинен сприяти розвитку інституційного та людського потенціалу через застосування вільного обміну інформацією, знаннями та навичками, як на території країни, так і за її межами, заснувати засоби розповсюдження найкращої СЕО практики, та сприяти адаптації моделей імплементації СЕО до українських реалій.	
Цілі Проекту	
Основною ціллю проекту є організація процесу СЕО в Україні шляхом розвитку національних інституцій СЕО/ЕО та заснуванням контактів з міжнародною СЕО спільнотою. Проект спрямований на розвиток партнерської мережі центрів СЕО як ключових діючих осіб, які будуть забезпечувати регулярну та стабільну підтримку в галузі реалізації процесу СЕО. Це може бути досягнуто завдяки організації національної конференції СЕО, реалізації спільних проектів, приєднанню до міжнародних професійних організацій (IAIA).	
Попередній Бюджет Проекту	50,000 USD
Опис Проекту	
Ідея реалізації проекту виходить з результатів реалізації наступних проектів „Національний посібник з розвитку потенціалу СЕО як засіб для імплементації Протоколу по СЕО в Україні, „Странового огляду з оцінки потреб для імплементації Протоколу по СЕО”, локальних консультацій та семінарів. Для того, щоб забезпечити координацію діяльності, діалог та синергізм між різними учасниками процесу СЕО, буде створена мережа партнерських центрів СЕО, починаючи з українських міст (Київ, Харків, Львів та Сімферополь) і розширюючи цю мережу в разі виникаючої потреби після реалізації проекту. „Центри” будуть займатись розробкою рекомендацій для впровадження СЕО в регіональний процес планування, забезпечувати організаційну допомогу в процесі СЕО, підтримувати тісне співробітництво з міжнародними агенціями з екологічної оцінки та іншими зацікавленими особами, проводити спільну роботу з допомоги при реалізації національних і транскордонних проектів СЕО, проводити тренінги з розвитку потенціалу та концепції і методології СЕО для зацікавлених осіб, створити веб-сторінку з інформацією та матеріалами з СЕО. „Центри” також будуть являтися ресурсними центрами для міжнародних донорів, забезпечуючи інформацією з інституціонального та людського потенціалу, законодавчих основ та поточної діяльності, яка підтримується міжнародними організаціями. Це необхідно для того, щоб уникнути дублювання зусиль та забезпечити синергізм між діяльністю. Результати проекту можуть служити як вивчення можливостей та детальний аналіз потреб для діяльності з розвитку інституційного та людського потенціалу. Проект буде реалізовуватись за участю відомих міжнародних експертів, які мають досвід роботи в країнах з перехідною економікою, та, по можливості, з залученням представників міжнародних агенцій з розвитку. На наступних стадіях реалізація проекту передбачає проведення	

національної конференції з теорії та практики СЕО з залученням професіоналів з пострадянських країн, постсоціалістичних країн, представників міжнародної спільноти. Національна конференція буде сприяти старту розвитку партнерської професійної мережі СЕО (в формі асоціації або іншої професійної організації) до якої центри (або будь-хто зацікавлений) можуть приєднатись з подальшим приєднанням до всесвітньо визнаних професійних організацій (наприклад, IAIA). Реалізація проекту спрямована на підтримку розвитку людського та інституційного потенціалу в країні.

Стадії Проекту

- Координаційна діяльність між першими партнерськими СЕО центрами (1 місяць);
- Презентація регіональних центрів партнерської мережі шляхом проведення заходів з тренінгу та розповсюдження (6 місяців);
- Інформаційна кампанія з просування СЕО (12 місяців, паралельно з іншою діяльністю);
- Підготовка національної конференції СЕО (5 місяців);
- Проведення національної конференції СЕО (останній місяць проекту);
- Звітування.

Результати Проекту

- Мережа партнерських професійних організацій СЕО
- Матеріали тренінгів з імплементації СЕО в Україні
- Інтернет база даних з національними та міжнародними експертами, які працюють в галузі СЕО в Україні
- Розповсюдження матеріалів (звіти, брошури)

Проект 4: Впровадження CEO В Українську систему вищої освіти

Назви та адреси для листування місцевих партнерів	
Місцеві офіси ПРООН, національне Міністерство охорони навколишнього середовища та природних ресурсів, національне Міністерство науки і освіти	
Термін виконання проекту	Кількість місяців: 12
Бачення Проекту	
Галузь охорони навколишнього середовища, є такою, де прийняті рішення часто призводять до невивірених наслідків та можуть мати національний та глобальний вплив. Це потребує розвитку як професійної так і соціальної відповідальності, та навичок, що може бути частиною структури університетської освіти. Для України, країни яка витримала Чорнобиль, одну з найбільших екологічних катастроф 20 століття, передове навчання в цій галузі є найбільшим пріоритетом з особливим наголосом на відкритість, прозорість та критичне мислення, що повсюдно застосовується в процесі прийняття рішень. Освіта та тренінги повинні стати невід’ємною частиною екологічної освіти університетського рівня в Україні для того, щоб забезпечити підтримку розвитку людського потенціалу та наявність людських ресурсів для імплементації CEO.	
Цілі Проекту	
Основною ціллю проекту є сприяння розвитку людського потенціалу в країні, шляхом удосконалення системи екологічної освіти університетського рівня в Україні, щоб забезпечити потреби суспільства в професіоналах в галузі CEO, та надати можливість суспільству оцінити результати імплементації CEO. Проект спрямований на аналіз існуючого університетського навчального плану з дисциплін екологічна оцінка, регіональне планування, використання земель та територій, визначаючи місце CEO навчання та тренінгів в екологічній освіті в Україні, розвиваючи навчальний план для магістрів з екологічної оцінки та CEO, та навчальні матеріали, щоб забезпечити та підтримати безперервну освіту в галузі CEO	
Попереній Бюджет Проекту	30,000 USD
Опис Проекту	
Аналіз потенціалу, який проводився в рамках попереднього проекту ПРООН , „Страновий огляд з оцінки потреб для імплементації Протоколу по CEO” чітко визначив, що існує значна база для університетської освіти з екологічної оцінки в Україні. Вона потребує структурування, поновлення та принесення у відповідність з найкращою національною та міжнародною практикою екологічної оцінки. Проект спрямований на аналіз та оцінку університетського навчального плану для бакалаврів та магістрів у відповідних дисциплінах, визначення пробілів, підготовку, обговорення та представлення до Міністерства Освіти і Науки учбового плану для магістрів з дисципліни CEO, який буде заснований на принципах Болонської декларації та її положень. Дисципліна буде викладатись англійською та українською мовами (зацікавленість Міністерства Освіти і Науки підтверджена). Проект буде засновуватись на найкращій міжнародній практиці в галузі тренінгів з CEO, включаючи елементи дистанційного навчання і, при необхідності, навчання з англійської мови (для того щоб опанувати термінологію, як мінімум). Проект включає розвиток цілого ряду учбових та методичних матеріалів, щоб поступово забезпечити впровадження освіти та тренінгів CEO в екологічну освіту університетського рівня в Україні. Учбовий план буде розроблений для модулів CEO, щоб потім впровадити в існуючі обов’язкові курси з Екологічного права, Екологічного Менеджменту та Оцінки Впливу на Навколишнє Середовище; для навчання в рамках післядипломної освіти для службовців, та для елементів (уприутл до цілого навчального плану), щоб включити до навчального процесу в Академії Управління при Президенті України. Проект буде реалізовуватись з залученням міжнародних експертів і буде спрямований на розвиток та підтримку системного та інституційного розвитку	

потенціалу в Україні.
Стадії Проекту <ul style="list-style-type: none">
➤ Аналіз та оцінка університетського учбового плану в відповідних галузях (4 місяця);
➤ Розробка учбового плану і навчальних матеріалів для модулів CEO, для їх впровадження в існуючі курси, для тренінгів та підвищення кваліфікації (3 місяця);
➤ Представлення учбового плану для магістрів до Міністерства Освіти і Науки України (3 місяця);
➤ Розповсюдження та обговорення: презентаційні семінари (1 місяць);
➤ Поновлення учбового плану та навчальних матеріалів на базі обговорень та консультацій; звітування (1 місяць).
Результати Проекту <ul style="list-style-type: none">
➤ Навчальні модулі з CEO, які будуть включені до існуючих обов'язкових курсів з Екологічного права, Екологічного Менеджменту та Оцінки Впливу на Навколишнє Середовище
➤ Учбовий план з супровідними матеріалами для тренінгів в рамках підвищення кваліфікації для службовців
➤ Учбовий план для магістрів з CEO, який розроблений на основі принципів Болонської декларації та її положень. Дисципліна буде викладатись англійською та українською мовами
➤ Розповсюдження матеріалів (звіти, інформаційні бюлетені)

Доповнення І: Провідні автори стратегії

Борисова Олена к.г.н.   Доцент, Національна Академія Революції 12, Харків, 61002, Україна
Міського Господарства, Кафедра інженерної екології міст. Харків, Україна
Тел +380-57-7073331,
Факс +380-57-7174319
Email: borysova@velton.kharkov.ua
Керівник національної команди з розвитку потенціалу СЕО, проект ПРООН-РЕЦ

Євгенія Варивода   Викладач, Харківський Лермонтовська 27, Харків, 61000, Україна
Гуманітарний Інститут „Народна Українська Академія”, Кафедра філософії та природничих дисциплін. Харків, Україна
Тел +380-57- 716-44-06
Email: yarostchuk@yahoo.com
Провідний експерт національної команди з розвитку потенціалу СЕО, проект ПРООН-РЕЦ

Доповнення II: Список учасників національного семінару „Стратегічна Екологічна Оцінка-просування та розвиток потенціалу”. Київ, 13 березня 2006

	ПІБ	Організація	Посада	Контактна інформація
1.	Гриценко Анатолій Володимирович	Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	Заступник міністра	03035 м.Київ-35 вул.Урицького 35
2.	Тудель Ніна Миколаївна	Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	Контактна персона з Єспоо конвенції	03035 м.Київ-35 вул.Урицького 35
3.	Волошин Сергій Миколайович	Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	Заступник начальника управління — начальник відділу Управління прогнозування	01030, м. Київ, вул. О.Гончара 55 т.247-31-87, vsn@mns.gov.ua
4.	Андрійченко Юрій Іванович	Мінекономіки України	Начальник управління сталого розвитку	01008, Київ, вул. Грушевського, 12/2
5.	Баранівська Ванда Євгенівна	Державний екологічний інститут Міністерства охорони навколишнього природного середовища України	Віце-Проректор	03035 м.Київ-35 вул.Урицького 35 факс 2063185
6.	Коваленко Юрій Леонідович	Рада з питань національної безпеки та оборони України	Старший консультант з питань охорони навколишнього природного середовища	Факс 2550974
7.	Ситенко Михайло Антонович	Мінздрав України	Заступник Головного державного санітарного лікаря України	01021, м. Київ, вул. Грушевського, 7 253-72-90
8.	Кузін Олександр Костянтинівич	Український науковий Центр екологічних проблем	Зам.директора	Харків Бакуліна 6 Тел.факс (057)7021578
9.	Лисиченко Георгій Віталійович	Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України та Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	Заступник директора інституту з наукової роботи	03680, м. Київ, пр. Палладіна, 34-а т. 424-00-29
10.	Галушкіна Тетяна Павлівна	Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України	Головний науковий співробітник	65044, м. Одеса, Французький бульвар, 29, т. 8-0482-247-086 E-Mail: pa2@od.ukrtelecom.net
11.	Тищенко Юрій Євгенійович	Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України та Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	Старший науковий співробітник	03680, м. Київ, пр. Палладіна, 34-а т.424-00-29 u-risk@naverex.kiev.ua

	ПІБ	Організація	Посада	Контактна інформація
12.	Палехова Людмила Львівна	Національний гірничий університет України, м.Дніпроперівськ відділ управління міжнародних зв'язків	Доцент	49027, м. Дніпропетровськ, пр. К.Маркса, E-mail: pall@hotmail.ru 8 056 778 25 41
13.	Максимів Людмила Іванівна	Інститут екологічної економіки Львівського Національного лісотехнічного університету	Доцент	79057, м. Львів-57, вул. Ген. Чупринки, 103
14.	Вербицька Ірина	Фундація розвитку екологічних та енергетичних ринків	Виконавчий директор	Київ Факс 4834215
15.	Будякова Татяна	Бюро Экологических Расследований (БЭР)	Юрист	79017, Львов, ул. О. Басараб 9\6 btanya@darkwing.uoregon.edu
16.	Булич Ярослав	Центр новітніх технологій	Експерт	Тел. (032) 781264 yazhiv@yahoo.com
17.	Завадович Олександр	Управління архітектури і містобудування Львівської Міської Ради РЛП "Знесіння"	Директор	м.Львів вул. Новознесенська Тел. (032)2917527, 79024

Національна команда з розвитку потенціалу СЕО в Україні

		<i>Відповідальність</i>	<i>Постійне місце роботи, посада</i>	<i>Контактна інформація</i>
18.	Борисова Олена Борисівна	Координатор	Харківська академія міського господарства, доцент	borysova@velton.kharkov.ua
19.	Варивода Євгенія Олександрівна	Експерт з Протоколу СЕО	Народна Українська Академія, викладач	yarostchuk@yahoo.com
20.	Хлобистов Євген Володимирович	Експерт з планування та розвитку	Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, начальник департаменту	khlobystov@rvps.kiev.ua
21.	Стольберг Фелікс Володимирович	Експерт з розвитку потенціалу	Харківська академія міського господарства, завідувач кафедру	stolberg@kharkov.ua
22.	Абрамов Ігор Борисович	Експерт з національної системи екологічних оцінок	Український державний головний науково-дослідний і виробничий інститут інженерно-технічних і екологічних вишукувань, директор Харківського відділення	ovos@kharkov.ukrtel.net
23.	Зуєв Віталій Анатолійович	Експерт з методів екологічних оцінок	НУО „Екоправо-Харків”, експерт	vaz@ecopravo.kharkov.ua
24.	Скрильників Дмитро Віталійович	Експерт з методів екологічних оцінок	Приватний адвокат (еко-адвокатура)	dskrylnikov@mail.lviv.ua

	ПІБ	Організація	Посада	Контактна інформація
Представники організацій донорів				
25.	Генрієта Мартонакова	ПРООН- Братислава		
26.	Аушра Юрківичуте	РСЦ (Будапешт)		

Доповнення III: Список законодавчих актів, які регулюють процедуру Екологічної оцінки в Україні

- Закон України „Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.06.91 р., № 1264-ХІІ . Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 41.
- Закон України „Про екологічну експертизу” від 09.02.1995 № 45/95-ВР. Відомості Верховної Ради України 1995 р., № 8.
- Державні будівельні норми України „Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд” ДБН А.2.2-1-2003, затверджені Наказом Держбуду України від 15.12.2003р. №214. Держбуд України, Київ, 2004р.
- Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля, затверджене Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 грудня 2003 року N 168. Офіційний вісник України, 2004 р., № 6, стор. 223, ст. 357
- Закон України „Про планування і забудову територій” від 20.04.2000 № 1699-ІІІ. Офіційний вісник України, 2000 р., № 20,
- Закон України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” від 11.09.2003 № 1160-ІV. Офіційний вісник України, 2003 р., № 41.
- Постанова Верховної Ради України „Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки” від 5 березня 1998 року // Відомості Верховної Ради України, 1998, N 38-39.
- Закон України № 1602-ІІІ від 23.03.2000 «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» // Відомості Верховної Ради – 2000. – № 25.
- Закон України № 3059-14 від 07.02.2002 «Про Генеральну схему планування території України // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 30.

Доповнення IV: Огляд потреб для розвитку потенціалу для імплементації СЕО протоколу

Системний потенціал

Системний потенціал створюється структурами, що дає можливість інституціям та окремим особам ефективно взаємодіяти один з одним. Розвиток системного потенціалу має на меті підвищити ефективність цих взаємодій на різних рівнях інституційної та політичної ієрархії.

Цілі розвитку системного потенціалу СЕО в Україні є наступні: принести законодавчі та регуляторні основи у відповідність з вимогами Протоколу СЕО; розробити механізми імплементації та посилення законодавчої та регуляторної бази в галузі СЕО; визначити та зробити ефективними діяльність органів, які будуть відповідальними за якість реалізації практики СЕО, розробити практичні рекомендації з розвитку, та розповсюдити приклади з найкращої практики.

Одна з найбільш суттєвих проблем які визначаються в рамках розвитку системного потенціалу, є проблема того як розвинути взаємодію між учасниками процесу СЕО в „горизонтальному” (секторальне планування) та „вертикальному (локальний-регіональний-національний рівні) вимірювання. Розвиток системного потенціалу в Україні перш за все повинен бути сконцентрований на запровадженні консультацій, діалогу, співробітництва між основними зацікавленими групами, що до теперішнього часу не мало місця в незалежній та ринково-орієнтованій економіці країни.

Розвиток системного потенціалу для імплементації СЕО в Україні базується на наступних припущеннях:

- Демократія, закон та права людини є найвищою та основною цінністю суспільства;
- Європейський вибір в якості основного напрямку розвитку;
- Цілі та принципи сталого розвитку поділяються владою, суспільством та бізнесом;
- Дотримання міжнародних зобов'язань.

Інституційний потенціал

Інституційний потенціал це можливість організації ефективно діяти в рамках та умовах існуючої системи. Розвиток інституційного потенціалу має на меті підвищити ефективність організаційного забезпечення процесу СЕО. Це потребує можливостей організації адаптуватися до змін.

Цілями розвитку інституційного потенціалу в Україні є розвиток національної практики СЕО, яка базується на існуючих процесах екологічної оцінки, процесів планування та програмування, та впровадження і пристосування специфічних механізмів та підходів СЕО.

Розвиток діяльності в галузі інституційного потенціалу СЕО В Україні повинна зосереджуватись на виборі оптимального варіанту та укріплення процесу СЕО, шляхом підтримки (методологічної, логістичної, шляхом розповсюдження інформації і знань) та мотивації національних професійних органів, відповідальних за безпосередню

імплементацию процесу SEO. Одним з найважливіших завдань буде: створення мережі Центрів-SEO, які будуть займатись розповсюдженням найкращих прикладів національної та міжнародної практики, проводити тренінг-курси, слугувати для крос-аудиту процесу імплементации, встановлювати правила гри в національному контексті. Ці центри повинні також забезпечувати усі наявні інституційні та людські потенціали (не тільки природоохоронні, а також управлінські, технологічні і т.ін.) для цілей впровадження процесу SEO, та демонструвати переваги процесу SEO. Ці центри повинні також слугувати в якості ресурсних центрів для міжнародних донорів, забезпечувати інформацією з інституційного та людського потенціалу, проводити діяльність в галузі SEO за підтримки міжнародних фінансових структур для того щоб попередити подвоєння спроб та забезпечити синергізм між основною діяльністю в галузі SEO.

Розвиток інституційного потенціалу в Україні базується на наступних припущеннях:

- Переваги процесу SEO демонструються та схвалюються потенціальними користувачами
- Існуючий інституційний потенціал є достатнім і існують потреби в його зміцненні, поліпшенні комунікацій та фокусуванні, аніж в реструктуризації основних інституцій;
- Інституції відповідальні за імплементацию процесу SEO в Україні готові к адаптации необхідних змін.

Людський потенціал

Людські ресурси відіграють центральну роль в SEO. Цей потенціал охоплює навички та вміння людини. Розвиток потенціалу людських ресурсів має на меті змінити відношення та поведінку, розвинути навички та підтримати довгострокову мотивацію та прагнення.

Цілями розвитку людського потенціалу в Україні є наступні: підготувати критичну масу професіоналів (репрезентуючи органи влади, дослідницькі інститути, консультаційні організації) та членів громадськості спроможних та бажаючих конструктивним шляхом приймати участь в імплементации процесу SEO та спроможних адаптувати та підтримувати отримані нові риси потенціалу.

Діяльність з розвитку людського потенціалу в Україні повинна мати дуальний фокус: по-перше, з передачі найкращої мирової практики SEO в Україну; по-друге, з застосування вже існуючих навичок, знань, можливостей та інфраструктури до нових завдань. Діяльність з розвитку людського потенціалу повинна з найбільшою точністю відповідати реаліям на ринку праці (зріст конкурентоспроможності практиків в галузі SEO на ринку праці), бути адаптованою до освітньої концепції країни (для того щоб досягти синергізму), мати цільову групу, яка відповідає вимогам менеджменту процесу SEO. Людський потенціал в SEO в Україні повинен розвиватись не тільки з точки зору розвитку професійних навичок, а й з точки зору можливостей для праці в команді, делегування повноважень, можливостей пристосування до викликів стійкого розвитку.

Доповнення V: Резолюція національного семінару **„Стратегічна Екологічна Оцінка – просування та розвиток потенціалу в Україні”**

1. 19 березня 1999 року Україною була ратифікована Конвенція з оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Еспоо Конвенція), а 21 травня 2003 року в Києві в рамках конференції міністрів „Довкілля для Європи” Україна в складі 4 держав - членів СНД підписала Протокол Європейської Економічної Комісії ООН з Стратегічної Екологічної Оцінки (СЕО) до Еспоо Конвенції та планує його подальшу ратифікацію.
2. 13 березня 2006 в Києві за підтримки Програми Розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) та Регіонального Екологічного Центру для країн Центральної та Східної Європи (РЕЦ) відбувся Національний семінар „Стратегічна Екологічна Оцінка – Просування та розвиток потенціалу в Україні”. В семінарі прийняли участь представники провідних національних міністерств, науково-дослідних організацій та установ, які займаються проблемами охорони навколишнього середовища та екологічної оцінки, екологічних НУО, експерти в галузі національної практики екологічних оцінок (див. Додаток 1 – список з контактною інформацією).
3. Мета семінару – обговорити актуальні питання, які відносяться до можливостей та перспектив впровадження міжнародної системи оцінки впливу на навколишнє середовище як результат реалізації політик, планів та програм розвитку в Україні (далі – стратегічна екологічна оцінка – СЕО).
4. На семінарі була підтверджена прихильність науково-практичної громадськості України співробітництву в галузі розвитку потенціалу СЕО, та партнерству, як важливому компоненту, який направлений на рішення питань охорони навколишнього природного середовища на стратегічному рівні, початок якому був покладений у Києві 2003 р. в рамках конференції Міністрів „Довкілля для Європи”.
5. На семінарі були визнані проблеми та завдання основних зацікавлених сторін по забезпеченню успішного просування процесу СЕО на національному рівні, які були визначені в Огляді „Оцінка необхідного сприяння з збільшення потенціалу для реалізації Протоколу СЕК ООН з Стратегічної Екологічної Оцінки в Україні”, а також в Національному посібнику з розвитку потенціалу СЕО.
6. В результаті проведення семінару створена міждисциплінарна та міжгалузева робоча група з впровадження СЕО в Україні для подальшого розвитку потенціалу на національному та регіональному рівнях.
7. На семінарі були обговорені практичні кроки з впровадження СЕО в Україні. В якості першого кроку була запропонована реалізація національного пілотного демонстраційного проекту з впровадження Стратегічної Екологічної Оцінки, обговорені та прийняті критерії вибору пілотного проекту та стратегія фандрейзінгу для здійснення цієї ініціативи (див. Додаток 2 – список типів пілотних проектів та критерії вибору).
8. На семінарі було визнано, що значним компонентом просування СЕО у всіх країнах регіону Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії (регіон - СЕКЦА) буде являтися створення партнерської мережі центрів СЕО, ціллю яких буде зміцнення та розвиток процесу СЕО шляхом підтримки (методологічної, інформаційної) та мотивації регіональних і національних організацій, відповідальних за безпосереднє впровадження СЕО.
9. Учасники семінару виразили вдячність представникам ПРООН і РЕЦ, Міністерства охорони навколишнього середовища та національній команді з розвитку потенціалу СЕО в Україні за проведення семінару.

Доповнення VI: Критерії для ідентифікації та відбору об'єктів для пілотного/демонстраційного проекту СЕО⁵

Рівень реалізації	Місто, регіон, транскордонна територія, галузева/секторальна програма
Строк реалізації	Короткострокова, середньострокова, довгострокова
Стадія розвитку плану, програми	Наскільки є реальним інтегрувати СЕО в процес розробки плану, програми
Потенційний замовник СЕО та рівень його зацікавленості	Міністерство транспорту, Муніципальна влада, <u>Міністерство охорони навколишнього середовища</u> , Міністерство палива та енергетики, Міністерство освіти і науки
Фінансування	Міжнародні донори <u>Паритетна участь</u>
Потенційні об'єкти СЕО	<u>Програма розвитку доріг</u> , Програми екобезпеки об'єктів гідро-, ядерної та паливної енергії, Програма соціально-економічного розвитку м. Суми, Програма реконструкції муніципального господарства, Природоохоронна програма національного рівня, Програма забезпечення державного резерву паливних ресурсів, Програма розвитку метрополітену.

⁵ Критерії для ідентифікації та відбору об'єктів для пілотного/демонстраційного проекту СЕО розроблено на національному семінарі з розвитку та просування потенціалу СЕО